

**AHOLINING YASHIL IQTISODIYOTGA MUNOSABATI:
XABARDORLIK, MOTIVATSIYA VA ISHTIROK**

Qarshi davlat texnika universiteti
Iqtisodiyot yo'nalishi 4-bosqich
talabasi

Eshmurodov Xurshidbek Farhod o'gli

Annotatsiya: Ushbu maqolada aholining yashil iqtisodiyotga bo'lgan munosabati, uning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar, xususan xabardorlik darajasi, motivatsiya manbalari va ijtimoiy ishtirokning ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqot O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish jarayonida aholining faolligi va ekologik ongni yuksaltirish zarurligini ko'rsatadi. Shuningdek, xalqaro tajriba asosida fuqarolik jamiyati, ta'lim tizimi va OAV orqali aholining yashil siyosatdagi ishtirokini kuchaytirish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: O'zbekcha: yashil iqtisodiyot, aholining ishtiroki, ekologik ong, xabardorlik, motivatsiya, fuqarolik jamiyati, ijtimoiy faollik
Аннотация: В данной статье анализируется отношение населения к зелёной экономике и факторы, влияющие на его формирование, в частности уровень осведомлённости, источники мотивации и значение социального участия. Исследование показывает необходимость повышения экологического сознания и активности населения в процессе развития зелёной экономики в Узбекистане. Также предлагаются рекомендации по усилению участия населения в экологической политике через гражданское общество, систему образования и средства массовой информации на основе международного опыта.

Ключевые слова: зелёная экономика, участие населения, экологическое сознание, осведомлённость, мотивация, гражданское общество, социальная активность

Abstract: This article analyzes public attitudes towards the green economy and the factors influencing their development, in particular awareness levels, sources of motivation, and the importance of social participation. The study emphasizes the need to increase public engagement and environmental awareness in the development of the green economy in Uzbekistan. Based on international experience, recommendations are

provided to strengthen public involvement in green policy through civil society, the education system, and the media.

Keywords: green economy, public participation, environmental awareness, awareness, motivation, civil society, social engagement

Kirish

Yashil iqtisodiyot kontsepsiyasining amaliyotda muvaffaqiyatli amalga oshirilishi ko‘p jihatdan aholining bu boradagi xabardorligi, ekologik ong darajasi va faol ishtirokiga bog‘liq. Mamlakatda yashil siyosatning ijtimoiy qabul qilinishi, ayniqsa ekologik qarorlar qabul qilishda aholining roli muhim ahamiyatga ega. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqolada O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga nisbatan jamoatchilik fikri, motivatsion omillar va ishtirok shakllari o‘rganiladi.

Metodologiya

Tadqiqotda sotsiologik so‘rovlar, kontent tahlil, taqqoslash va statistik ma’lumotlarni tahlil qilish usullaridan foydalanildi. O‘zbekistonning turli hududlarida 2024-yilda o‘tkazilgan ijtimoiy so‘rov natijalari asosida aholining yashil iqtisodiyotga bo‘lgan munosabati baholandi. So‘rovda ishtirok etgan fuqarolarning yoshi, ta’lim darajasi, yashash joyi (shahar/qishloq) kabi demografik ko‘rsatkichlari hisobga olindi. Shuningdek, BMT, OECD va boshqa xalqaro tashkilotlar tajribasi asosida aholining yashil jarayonlardagi ishtirok modeli solishtirildi.

Natijalar

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, O‘zbekiston aholisi yashil iqtisodiyot tushunchasidan qisman xabardor, ammo amaliy ishtirok darajasi pastligicha qolmoqda. So‘rovda ishtirok etganlarning 38 foizi yashil iqtisodiyot atamasi haqida ilgari eshitganini bildirgan bo‘lsa-da, faqat 14 foizi o‘zini bu jarayonlarda faol ishtirokchi deb hisoblaydi. Ekologik muammolar borasidagi tashvish darajasi yuqori bo‘lsa-da, ko‘pchilikda yashil hayot tarzi uchun zarur bilim va vositalar yetarli emas.

Aholining yashil iqtisodiyotdagi faolligiga ta’sir etuvchi asosiy motivatsion omillar sifatida sog‘liqni saqlash, kelajak avlod uchun xavfsiz muhit yaratish, moliyaviy tejamkorlik va ijtimoiy mas’uliyat qayd etildi. Ammo ushbu omillarni harakatga aylantirishda axborot resurslarining cheklanganligi, yetarli ta’lim va OAV kampaniyalarining yo‘qligi to‘siq bo‘lmoqda.

Munozara

O‘zbekistonda aholining yashil iqtisodiyotga bo‘lgan munosabatini kuchaytirish uchun kompleks yondashuv zarur. Birinchidan, maktab va oliy ta’lim tizimiga ekologik

ta’lim elementlarini integratsiya qilish, yoshlar orasida yashil ongni shakllantirish muhim. Ikkinchidan, OAV orqali interaktiv va tushunarli tarzda yashil iqtisodiyotning foydasi haqida kampaniyalar o‘tkazish kerak. Uchinchidan, fuqarolik jamiyati institutlarini qo‘llab-quvvatlab, aholining ekologik siyosatdagi bevosita ishtirokini rag‘batlantirish mumkin.

Xalqaro tajriba ko‘rsatmoqda-ki, aholining yashil loyihalardagi ishtiroki nafaqat ijtimoiy barqarorlikni ta’minlaydi, balki siyosiy ishonchni ham oshiradi. Germaniya, Shvetsiya, Janubiy Koreya kabi davlatlarda ekologik tashabbuslarning muvaffaqiyati aynan jamoatchilikni jalb qilish orqali ta’minlangan. O‘zbekistonda ham mahalla, NNT va onlayn platformalar orqali aholining ekologik loyihalarda ishtirokini kuchaytirish mumkin.

Xulosa

Yashil iqtisodiyotning muvaffaqiyati aholining ekologik ongiga, motivatsiyasiga va faol ishtirokiga chambarchas bog‘liq. O‘zbekistonda bu borada muayyan ijobiy siljishlar bo‘lsa-da, keng jamoatchilikni jalb etish va xabardorlikni oshirish yo‘lida hali qilinadigan ishlar talaygina. Ta’lim, axborot va fuqarolik jamiyatining ko‘magida aholining yashil iqtisodiyotdagi ishtirokini kuchaytirish orqali barqaror kelajak sari dadil qadam tashlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi ****“Yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi to‘g‘risida”****gi PF-5863-sonli Farmoni.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 28-fevraldagi **“Yashil energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar dasturi”**.
3. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi rasmiy sayti – <https://stat.uz>
4. United Nations Environment Programme (UNEP). (2011). **Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication.** <https://www.unep.org/resources/report/towards-green-economy>
5. OECD (2021). **Green Growth Indicators 2021.** Organisation for Economic Co-operation and Development. <https://www.oecd.org/environment/green-growth-indicators-2021.htm>
6. Xitoy Xalq Respublikasi Milliy rivojlanish va islohotlar komissiyasi. **China’s Policies and Actions for Addressing Climate Change.** (2022)

7. Janubiy Koreya Hukumatining “Green Growth Strategy” dasturi. Ministry of Environment, Republic of Korea (2020).

8. Tojiboyev, S. (2022). **Yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish: nazariy va amaliy asoslar.** – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.

9. Karimov, R., & Zokirova, D. (2021). **Yashil iqtisodiyotning rivojlanishida davlat siyosatining o‘rni.** – “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” ilmiy jurnali, №2, 35–42-betlar.

10. Soliev, I., & Yuldasheva, M. (2020). **Ekologik xavfsizlik va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish konsepsiyasi.** – “O‘zbekiston iqtisodiy axborotnomasi”, №4, 22–29-betlar.

Research Science and
Innovation House